

С.А. Горбаченко

к.е.н., доц.

НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ МОРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ

Згідно «Морської доктрини України» морський потенціал – це сукупність природних ресурсів і надбавь людини, які використовуються в процесі провадження морської діяльності в інтересах Українського народу в галузі морського транспорту, суднобудування, кораблебудування, судноремонту та рибного господарства, наукової та експериментально-дослідної бази, і система підготовки та перепідготовки фахівців для морської галузі всієї світової спільноти, Військово-Морських Сил Збройних Сил України і Морської охорони Держприкордонслужби [1].

Серед чинників, що є природним фундаментом морського потенціалу України можна насамперед виокремити її надзвичайно вигідне географічне розташування, сприятливі кліматичні умови, довжину морських кордонів та площу водного простору.

Природні чинники разом з людським капіталом та історичною морською спрямованістю економіки України обумовлюють перспективність морської діяльності на рівні окремих галузей. Означені галузі утворюють морегосподарський комплекс, тобто складний комплекс взаємопов'язаних підприємств різного розміру та спеціалізації, взаємодія яких є обов'язковим елементом їх діяльності та сприяє розвитку морської галузі в цілому [2, с. 24].

Ключовими критеріями оцінки потенціалу морегосподарського комплексу України є: організаційна структура та рівні менеджменту і маркетингу, кількісний та професійний склад працівників, вартість робочої сили, плінність кадрів, продуктивність праці; розмір, структура, темпи надання послуг (виробництва), наявне обладнання, ступінь його використання, технологічна новизна, екологія виробництва; місцезнаходження окремих підприємств, наявна інфраструктура; транспортні можливості, фінансові показники ефективності господарської діяльності [3].

Наразі до складу морегосподарського комплексу України входять: морський вантажний та пасажирський транспорт, морські порти, суднобудівна та судноремонтна промисловість, морська геологія та видобуток ресурсів на шельфі, рибна промисловість, морський туризм та рекреація, а також деякі допоміжні галузі.

Майже кожному з сегментів цих притаманні певні специфічні проблеми, що унеможливають реалізацію його потенціалу. Зокрема, для портового господарства це застарілість більшості споруд, незадовільний стан значної частини портових об'єктів, відставання технологічної та технічної бази, законодавча та управлінська неузгодженість, неконкурентоспроможні тарифи.

Схожі проблеми й у сегменті морського транспорту: втрата більшості державних пароплавств та незадовільна вікова структура флоту (більше 85% суден перевищили нормативний термін служби).

В галузі суднобудування та судноремонту мова йде про фізичну та моральну застарілість, а також недостатню кількість обладнання, технічну недосконалість виробничих процесів, низький рівень кооперації, складність доступу до кредитних ресурсів.

Розвитку рибного господарства заважають масове виведення суден із експлуатації, відсутність важелів для залучення інвестицій у оновлення флоту, анексія Криму, збільшення нелегального вилову риби, недостатність стимулюючих факторів для орієнтації рибного бізнесу на виробництво вітчизняного продукту, а не на імпорт.

Для сегменту морської геології основними проблемами є нестача необхідного устаткування для освоєння морського шельфу, брак державного фінансування геологорозвідувальних робіт, захоплення кримських активів «Чорноморнафтогазу», відсутність партнерів для видобутку серед потужних компаній світового рівня.

Нарешті, сегмент морського туризму та рекреації не в змозі реалізувати власний потенціал внаслідок відсутності власних лайнерів, геополітичних складнощів, високих цін у порівнянні з такими країнами, як Туреччина, відсутності належного сервісу, недостатньої кількості туристичних маршрутів.

Є й деякі проблеми комплексного розвитку. Зокрема, у приморських територіях доволі часто перетинаються інтереси різних бізнес-сфер (наприклад, туризму та портової діяльності), а також центральних і місцевих органів управління.

В контексті усунення означених проблем основними стратегічними пріоритетами України мають стати: відновлення національного судноплавства, покращення управління морською галуззю, у тому числі шляхом впровадження управлінських інновацій, посилення міжрегіональної співпраці між місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування приморських регіонів, підвищення конкурентоспроможності українських портів через створення регіональних логістичних центрів, вдосконалення митно-тарифної політики, модернізація транспортної інфраструктури приморських регіонів тощо [4].

Відтак реалізація морського потенціалу є можливою лише за умови максимального використання потужностей окремих галузей та стратегічної діяльності щодо комплексного розвитку морського господарства України.

Література:

1. Про затвердження Морської доктрини України на період до 2035 року [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України № 1307 від 07.10.2009 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1307-2009-%D0%BF>. – Назва з екрана.
2. Филипенко А.О., Баришнікова В.В. Пріоритети розвитку морегосподарського комплексу України в умовах глобалізації: аналітична доповідь / А.О. Филипенко, В.В. Баришнікова / За ред. А.О. Филипенка; Регіон. філіал нац. ін-ту стратегіч. досліджень у м. Одесі. – Одеса : Фенікс, 2013. – 168 с.
3. Гуренко А.В. Дослідження сучасного потенціалу морегосподарського комплексу України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eir.pstu.edu/handle/123456789/15847>. – Назва з екрана.
4. Аналітична записка: Щодо стратегічних пріоритетів реалізації потенціалу України як морської держави [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/832/>. – Назва з екрана.